1893 — 1973
80 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
(201) 434-0237
(201) 434-0807
УНСоюзу: (201) 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
(212) BArcly 7-4125
УНС: (212) BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 193. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 18-го ЖОВТНЯ 1973 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK THURSDAY, OCTOBER 18, 1973 No. 193. VOL. LXXX.

ЄГИПЕТ І ІЗРАЇЛЬ ЗАЙМАЮТЬ НЕПРИМИРИМІ ПОЗИЦІЇ; ІЗРАЇЛЬТЯНИ ПЕРЕЙШЛИ ДО НАСТУПУ НА СИНАЙСЬКОМУ ФРОНТІ І У ЄГИПЕТСЬКОМУ ЗАПІЛЛІ

Підготова англомовного видання словникової енциклопедії була предметом нарад проф. В. Кубійовича і д-ра А. Фіголя в УНС

Проф. д-р Вол. Кубійович

Д-р Атанас Фіголь

Джерзі Сіті. — Підготова запланованого вже від деякого часу англомовного видання другої, словникової частини Енциклопедії Українознавства, зокрема розмежування та визначення редакційних і адміністраційних завдань і зобов'язань були предметом чергових нарад, що їх мали головний редактор Енциклопедії проф. д-р Володимир Кубійович та адміністратор видавництва д-р Атанас Фіголь з екзекутивними урядовцями УНСоюзу в його Головній Канцелярії в Джерзі Сіті у вівторок, 16-го жовтня, скориставши із своїх відвідин в ЗСА і Канаді. В нарадах з гостями з Европи взяли участь головний предсідник Иосип Лисогір, заступник головного предсідника і рекордовий секретар Володимир Сохан, головний секретар д-р Ярослав Падох та головна касирка мґр Уляна Дячук і ред. А. Драган. Як уже відомо з офіційних проголошень, Головний Уряд УНСоюзу схвалив резолюцію, стверджуючи принципове зацікавлення англомовним виданням Енциклопедії та доручив Головному Екзекутивному Комітетові поробити в цій справі відповідні заходи. Користаючи із 20-літнього досвіду співпраці при виданні двох томів загальної Англомовної Енциклопедії, професор д-р Вол. Кубійович і д-р А. Фіголь з одного боку, а екзекутивні урядовці УНСоюзу з другого взаємно погодилися на чіткіше розмежування повновластей та зобов'язань редакційної підготови матеріялів та їх адміністраційного оформлення й опісля самого видання. Базою англомовного видання словникової Енциклопедії, як і раніше у випадку англомовного видання статтейної частини у двох томах, буде продовжування теперішнє українське видання. Передбачається, що підготова матеріялів до її англомовного оформлення буде закінчена протягом найближчих трьох років. Конкретизація взаємних обов'язків і зобов'язань та відповідне формальне домовлення в цій справі будуть предметом чергових нарад в УНСоюзі з кінцем цього місяця після повороту проф. Вол. Кубійовича і д-ра А. Фіголя з Канади, куди вони тепер виїхали в інших ділових справах.

Створено Об'єднання вчителів української мови в державних школах Канади

Вінніпеґ (КУК). — В днях 6 і 7 жовтня ц. р. тут в Колеґії св. Андрея відбулися основуючі Збори Канадської Асоціяції Вчителів Української Мови в державних школах Канади при участі 60 делеґатів — учителів державних шкіл Альберти, Саскачевану, Манітоби і Онтаріо. Під час відкриття зборів, від централі КУК нову Асоціяцію привітали президент д-р П. А. Кондра і екзек. дир. д-р С. Яр. Кальба, а від Шевченківської Фундації д-р І. Глинка. Осідком цієї важливої організації є Вінніпеґ а її ціллю є координувати працю існуючих провінційних об'єднань вчителів української мови державних шкіл. До проводу Об'єднання були обрані: д-р В. Н. Білаш — президент, віцепрезиденти: М. М. Андрусяк (Манітоба), Ю. Дуравець (Онтаріо), панна М. Фляк (Альберта) і І. Затварницький (Саскачеван), кореспонденційна секретарка — панна Люба Федорків і фінансовий секретар О. Каліцінський.

СЕНАТОР ПЕРСІ ПРОТИ КОНТРОЛІ НАД ЕКОНОМІКОЮ КРАЇНИ

Республіканський сенатор Чарльз Персі заявив, що треба якнайскоріше зліквідувати контролю над економікою країни, бо ця урядова контроля не увінчалася успіхом. Урядова програма економічної стабілізації виявилася недостатньою, твердив Персі.

Дружина Овкленду веде 2:1 в рахунку гор Світових Серій бейзболу

Ню Йорк. — В цьогорічних, вже 70-их Світових Серіях Бейзболу дружина „Асів" з Овкленду, Каліфорнії, чемпіон Американської Бейзболової Ліґи, здобула у вівторок, 16-го жовтня, другу перемогу у трьох перших грах з дружиною „Метс" з Ню Йорку, чемпіоном Національної Бейзболової Ліґи. Перемогу здобули „Аси" в третій грі світових серій, яка відбулася вперше на Шей стадіоні в Ню Йорку, після двох перших зустрічей в Овкленді.

Дружина „Метс" повернулася з Овкленду після двох перших змагань серій з однією програною з рахунком 1:2 та однією перемогою 10:7. Але в цих третіх змаганнях серій, а першим на своєму стадіоні в Ню Йорку, „Метс" зазнали несподівану поразку з рахунком 2:3 після продовження зустрічі до 11 змін. В нормальному часі зустрічі, тобто після дев'яти змін, вислід цього двобою чемпіонів двох ліґ був нерішеним з рахунком 2:2. Тоді в продовженні зустрічі дружина „Асів" здобула третій пробіґ та вирішила цим самим ці змагання у свою користь. Цій зустрічі приглядалося 55,000 осіб на Шей стадіоні та мільйони глядачів телевізійної передачі цих змагань.

Переможцем Світових Серій та чемпіоном світу стане та дружина із цих двох фіналістів, яка здобуде чотири перемоги. Дві чергові гри відбудуться в Ню Йорку, після чого, коли ще не буде вирішення, продовжуватимуться Світові Серії в Овкленді, Каліфорнія.

Тель Авів/Каїро. — Повідомлення про те, що Єгипет і Сирія є готові замиритися з Ізраїлем знайшли офіційне підтвердження у промові єгипетського президента Анвара ель-Садата на форумі Національної асамблеї та Центрального комітету Арабської Соціялістичної Унії. Згідно з заявою ель-Садата, арабські держави не тільки не заінтересовані у знищенні Ізраїля, а є приготовані відразу заперестати збройні дії та розпочати мирні переговори під наглядом Об'єднаних Націй при передумові, що Ізраїль звільнить захоплені в 1967 році арабські території, а також заґарантує позитивну розв'язку майбутнього арабського населення Палестини. Свою пропозицію замирення ель-Садат получив з одночасною загрозою використати проти Ізраїля ракети, з допомогою яких можна буде знищити найважливіші центри в самому Ізраїлі. Водночас у своїй промові єгипетський президент гостро заатакував ЗСА за їхню військову допомогу для Ізраїля, пов'язуючи критику американської політики з апелем до американців не зв'язувати своїх національних інтересів виключно з Ізраїлем, а з усіми країнами Близького Сходу, посередньо наголошуючи важливість арабської нафти для ЗСА. Очевидно, у пропозиціях ель-Садата немає нічого нового. Фактично він тільки повторив постійну арабську вимогу до Ізраїля відтягнути свої збройні сили з усіх арабських територій на границі з 1967 року. В актуальній ситуації ця пропозиція не є ніяк сприйнятлива для Ізраїля, чому того ж таки дня дала вислів Голда Меїр, прем'єр-міністер Ізраїля, промовляючи у спеціяльно скликаному парляменті. Голда Меїр заявила, що ізраїльський уряд не одержав ніякої формальної пропозиції щодо започаткування переговорів. Коли ж йдеться про арабські передумови, то їх Ізраїль не може брати до уваги. „Війна скінчиться, — заявила Голда Меїр, — коли ми розгромимо ворога". У своїй промові Голда Меїр дала вислів рішенню Ізраїля не йти на ніякі поступки. Того роду настрої зараз переважають в Ізраїлі, населення якого все своє майбутнє пов'язує з виграною на полі бою і з розгромом Єгипту та Сирії.

Ізраїльський наступ на Синайському фронті

З Тель Авіву і Каїро інформують, що на схід від Суецу розпочалися важкі бої, при чому ізраїльські війська перейшли до наступу з пляном відкинути єгиптян за Суец. Ізраїльську офенсиву попередив рейд ізраїльської команди у єгипетське запілля на захід від Суецу, де ізраїльтяни заатакували та понищили єгипетські військові інсталяції. Про цей рейд у єгипетське запілля офіційно повідомила Голда Меїр у своїй промові в парляменті, не подаючи, однак, ніяких докладніших даних. Єгипетське командування знову ж поінформувало про подібний рейд єгипетських частин у ізраїльське запілля, а також, що єгипетським військам вдалося знищити ізраїльську рейдуючу групу. Ніяких даних про ізраїльську офенсиву немає, бо доступ до фронту для кореспондентів з дорученням ізраїльського командування закритий. Загально панує переконання, що битва за Синайський півострів найшлася у критичній фазі і що ізраїльське командування зробить всі можливі зусилля, щоб розбити єгипетську армію, яка закріпилася на східному березі Суецу силою яких 100.000 вояків.

Сирійсько-іракська контрофенсива

Дамаск/Тель Авів. — З'єднані сирійсько-іракські війська не тільки зупинили наступ ізраїльської армії на Дамаск, але в останніх двох днях переводять протинаступ в районі місцевості Сасса, яких 20 миль від Дамаску. За ізраїльськими повідомленнями, всі дотеперішні сирійсько-іракські протинаступи були відбиті з великими втратами для наступаючих арабських частин. Ізраїльтяни втрималися на досі здобутих позиціях, але наступу не продовжують. Треба припускати, як інформують військові спостерігачі, що на теперішньому етапі війни ізраїльське командування рішило обмежитися до оборонних акцій в Сирії, зосереджуючи свою увагу на єгипетському фронті. Не виключене також, що ізраїльтяни взагалі не мали в пляні розвивати наступу, щоб захопити Дамаск, а тільки максимально невтралізувати сирійський фронт і мати вільну руку в наступі на Синайському півострові.

Джералд Форд заперечує лікування психотерапістом

Вашингтон. — У вівторок, 16-го жовтня, Джералд Форд, номінат на пост віцепрезидента ЗСА, заперечив, що він лікувався в нюйоркського психотерапіста д-ра Арнольда Гутшнекера. Твердження про це здогадне лікування Форда появилося в книжці „Вашинґтон Пей-Офф", написаної Робертом Н. Вінтер-Берґером. Автор писав, що в кінці 1960-их років Форд, за порадою самого Вінтер-Берґера, був пацієнтом д-ра Гутшнекера, який мав також лікувати тодішнього віцепрезидента Ричарда Ніксона. Д-р Гутшнекер підтвердив, що Ричард Ніксон був його пацієнтом, але також заявив, що він тоді ще був інтерністом, а щойно пізніше змінив свою спеціялізацію на психотерапію.

Джералд Форд, заперечуючи твердження Вінтер-Берґера, заявив, що він відвідав канцелярію д-ра Гутшнекера тільки один раз і тільки задля того, щоб познайомитися. Ціла візита тривала тільки 15 хвилин, твердив Форд.

Кореспонденти також питали Форда про чутку, що він у 1968 р. мав нібито допомогти Г. Ґордонові Лідді, який опісля був арештований за влом до квартири Демократичної партії, дістати працю в Департаменті скарбу. Номінат на віцепрезидента сказав, що він допоміг Лідді дістати працю, але, що його допомога була мінімальна, бо складалася тільки з однієї телефонічної розмови з одним урядовцем цього департаменту. Форд твердив, що він це зробив на прозьбу республіканських політичних діячів одного північного повіту в стейті Ню Йорк, які боялися, що Лідді буде кандидувати проти конґресмена Гамільтона Фіша мол. Щоб не розділювати голосів поміж двома республіканськими кандидатами, ці політичні діячі хотіли задовольнити Гордона Лідді доброю позицією. Форд сказав, що так і сталося. Конґресмен Фиш виграв вибори, а Лідді дістав працю в Департаменті скарбу.

ГЕНРІ КІССІНДЖЕР І ЛЕ ДАК ТО ОДЕРЖАЛИ НАГОРОДУ НОБЕЛЯ

Осло, Норвеґія. — Генрі Кіссінджер, державний секретар ЗСА, та Ле Дак То, член північнов'єтнамського Політбюра одержали нагороду Нобеля за їх досягнення для справи миру. Повідомляючи про надання цих нагород, 5-тичленний комітет норвезького Парляменту заявив, що Кіссінджер і То були відзначені за полагодження в'єтнамського конфлікту шляхом переговорів. Визнаючи, що перемир'я, яке ввійшло в життя при кінці січня ц. р., ще не довело до цілковитої реставрації миру, комітет заявив, що цілий світ вдячний цим двом особам, які протягом 3-ох років прикладали свої „таланти й добру волю" для досягнення перемир'я. Це перемир'я, сказав комітет, створило по цілому світі надію, що в Індокитаю таки настане мир. Було 47 кандидатів на цю нагороду, між ними президент Ричард Ніксон і югославський президент Тіто. Остання нагорода Нобеля за досягнення для справи миру була призначена в 1971-му році і її одержав західньонімецький канцлер Віллі Бранд за його старання поліпшити відносини із Східньою Европою. У 1972-му році комітет постановив, що ніхто не заслуговує на цю нагороду.

Офіційне передання нагороди відбудеться 10-го грудня в Осло. Тоді Кіссінджер і То одержать золоті медалі й грамоти, а також по 60.500 долярів грошевої винагороди. Кіссінджер є 16-им з черги американським громадянином, який одержав нагороду Нобеля за досягнення для справи миру, а також 5-им державним секретарем ЗСА.

Члени американського Уряду різняться в поглядах на взаємини з СССР

Вашингтон. — Негативне становище совєтського уряду до заходів президента Ніксона спільним зусиллям причинитися до припинення війни на Близькому Сході, викликало негодування з боку високопоставлених членів Уряду, які поставили під сумнів „добру волю" СССР разом з ЗСА продовжувати заходи для закріплення тривалого миру у світі. Найгостріший вислів цьому негодуванню дав спеціяльний дорадник президента Ніксона Мелвін Лард, який виступив з обвинуваченням совєтського уряду, мовляв, цей уряд є відповідальний за неуспіх у заходах досягнути замирення на Близькому Сході. Згідно з заявою Ларда, „потягнення Совєтського Союзу унеможливлюють використати нагоду забезпечити припинення збройних дій". Американський уряд затривожений, заявив Лард, декларацією совєтського уряду, що він допоможе арабам „всіми можливими засобами" відвоювати втрачені території. Заяву М. Ларда критично оцінив Державний департамент, речник якого ствердив, що між Вашингтоном і Москвою продовжуються розмови в справі конфлікту на Близькому Сході і що проблема надто „складна", щоб до неї у такій формі займати становище. Як відомо, державний секретар Генрі Кіссінджер висловив побажання, щоб на тему американсько-совєтських відносин не вести публічної полеміки. В опінії речника Державного департаменту, найближчі дні будуть вирішальні для справи близькосхідного конфлікту. Коли йдеться про реакцію в Москві, то за інформаціями із совєтської столиці, совєтські чинники не реаґують на американський критицизм і до арабсько - ізраїльської війни ставляться досить „холодно", хоч вся преса активно підтримує арабські держави. У всякому випадку, совєтські чинники не ставлять знаку рівняння між війною на Близькому Сході і продовжуванням заходів щодо поширення і поглиблення „мирного співіснування" між СССР та ЗСА.

Палата Репрезентантів проголосувала обмежити воєнні повновласті Президента

Вашингтон. — У п'ятницю, 12-го жовтня, Палата Репрезентантів ратифікувала законопроєкт, який пропонує обмежити повновласті Президента ЗСА в провадженні війни без згоди Конґресу. Два дні раніше Сенат також ратифікував цей законопроєкт, який представляє собою компроміс між відмінними законопроєктами, що пройшли через обидві Палати Конґресу в липні ц. р. Тепер цей компромісовий законопроєкт був переданий президентові Ніксонові, який заявив, що зголосить „вето" проти такого законопроєкту, бо вважає, що він містить „небезпечні та неконституційні обмеження" воєнних повновластей президента ЗСА. Не відомо, чи Палата та Сенат зможуть уневажнити президентське „вето", бо для такого уневажнення треба згоди двох третіх всіх членів Конґресу.

Переданий президентові Ніксонові законопроєкт передбачає, що Президент ЗСА був би зобов'язаний протягом 60 днів після початку закордонних воєнних дій відкликати американські збройні сили, якщо не дістав би уповноваження Конґресу на продовження військової акції; Конґрес може дати своє уповноваження офіційним проголошенням війни, або проголосуванням спеціяльного дозволу продовжувати воєнні дії; у випадку збройного нападу на ЗСА, коли Конґрес не мав би змоги зійтися, Президент мав би право продовжувати воєнні дії за кордоном; 60-тиденний термін міг би бути продовжений ще на 30 днів, якщо Президент доказав би Конґресові, що цей додатковий час потрібний для успішного відкликання американських збройних сил.

ЗРОСТУТЬ ЦІНИ НА БЕНЗИНУ

Сподіваються, що бензинові станції ще цього тижня підвищать ціни на 1, або й на 2 центи від ґальона, бо в понеділок, 15-го жовтня, Рада коштів прожитку дала дозвіл на таку підвишку. Рада також заявила, що від 1-го листопада ц. р. роздрібні торгівці бензиною матимуть право підвищати свої ціни кожного разу, коли зростатимуть гуртові ціни.

Журналові „Наше Життя" сповнилося 30 років, Редакція перейшла до Ню Йорку

Під час відвідин в редакції „Свободи". Сидять (зліва): пані Христина Навроцька, співредакторка „Свободи", пані Любов Коленська і редакторка „Нашого Життя" пані Уляна Любович.

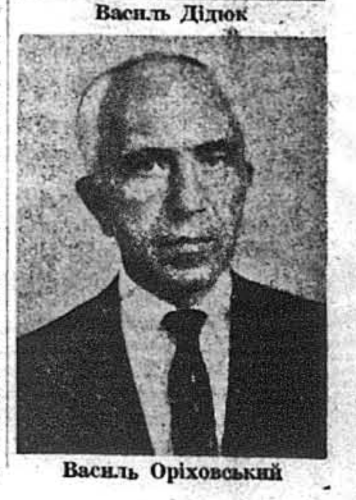
Джерзі Сіті. — Журнал „Наше Життя", пресовий орган Союзу Українок Америки, увійшов у свій „бальзаківський вік", бо цього року сповнилося йому 30 років безперервної появи. Почав цей вартісний журнал, єдина справжня „жіноча трибуна", появлятися в 1943-му році, саме в тому часі, як Европа і світ, зокрема Україна, горіли всіми вогнями Другої світової війни та в обставинах, в яких жіночий голос був більше, як на потребу. Першою редакторкою „Нашого Життя" була п-і Клявдія Олесницька, опісля пані Олена Лотоцька, після неї довший час пані Лідія Бурачинська, а в травні цього року редакцію цього журналу очолила авторка книжки: „Розкажу вам про Казахстан" та багатьох статтей і есеїв в наших газетах і журналах, пані Уляна Любович. „30-ліття «Нашого Життя» сходиться з 80-літтям „Свободи" і ми ще не вирішили, як маємо „Свободу" називати: бабусею чи тіткою" — говорила жартівливо ред. Уляна Любович під час відвідин „Свободи" і УНСоюзу, разом з пресовою референткою Головної Управи СУА пані Христиною Навроцькою, у вівторок, 16-го жовтня. В зустрічі з редакторами „Свободи" й екзекутивними урядовцями УНСоюзу пані Любович і Навроцька, обмінюючись думками на актуальні теми, інформували також про свої пресові пляни. Редакція „Нашого Життя", тираж якого добігає до п'ять тисяч, в серпні цього року перейшла до Ню Йорку, хоча журнал друкується у Філядельфії. Одним із головних плянів журналу, як і його видавця Союзу Українок Америки, є тепер поширити поважний вже гурт своїх читачів, співробітників і членів на осіб з молодшого покоління, що вже досі в значній мірі пощастило. Історія, проблеми і пляни „Нашого Життя" будуть темою окремої громадської зустрічі та запланованої під час неї „живої газети", що відбудеться 16 грудня ц. р. в Ню Йорку в приміщенні Окружної Ради СУА при 108 Друга евеню, де має тепер своє приміщення також редакція „Нашого Життя".

У Філядельфії проходить Тиждень Забезпечення УНСоюзу

Філядельфія. — З нагоди 35-річчя Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу у Філядельфії та придбання власного дому ця передова Союзова Округа переводить Тиждень Забезпечення в місті і околиці, щоб цим здобути поважний вклад у дальшу розбудову своєї Округи і цілого УНСоюзу. Акція проходить від понеділка 15 жовтня ц. р. і буде тривати до неділі 21 ц. м. Її метою є відвідати якнайбільше місцевих українських громадян, які ще не є забезпечені в УНС, або які забезпечені на невистачальні суми, щоб допомогти їм придбати життьове забезпечення по найдешевшій ціні та на якнайбільшу суму, бо тільки забезпечення в достатній висоті дає правдиву безпеку для забезпеченого і його родини у випадку непередбаченого нещастя. В цій акції беруть участь передові знавці забезпеченевого діла, постійні обласні організатори: обласний організатор на філядельфійську Округу та її голова й водночас головний радний та асистент керівника організаційного відділу УНС Степан Гавриш, обласний організатор на Східню Канаду й водночас головний радний УНС Василь Дідюк з Торонта та обласний організатор на місто й стейт Ню Йорк Василь Оріховський. Вже перші дні акції принесли замітний успіх, що дає запоруку, що заки промине цей Тиждень Філядельфійська Округа та весь УНСоюз видатно збільшать кількість своїх членів. Можна сподіватися, що громадяни Філядельфії та околиці скористають з приявности на їх терені видатних знавців асекураційного діла та при їх допомозі забезпечать достатньо себе і своїх рідних.

Степан Гавриш

Василь Дідюк

Василь Оріховський

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & Holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Політика відпруження під загрозою

Широко реклямована і пропаґована політика відпруження у світі, яка мала забезпечити тривале „мирне співіснування" різних політичних і соціяльних систем та „мир у наступному поколінні", — несподівано знайшлася під загрозою. Мало того, події на Близькому Сході і рішення урядів ЗСА та СССР давати всебічну військову допомогу воюючим сторонам, створює можливість прямої конфронтації обох атомових надпотуг з усіми трагічними наслідками для людства.

Відновлення арабсько - ізраїльської війни ще раз продемонструвало, що у міжнародних відносинах можуть заіснувати факти і події, які не конечно мусять вкладатися в загальну схему, чи структуру міжнародного ладу, накреслену у висліді торгів заінтересованих світових потуг, часто коштом багатьох інших держав та народів. Практика показала, що „загальні принципи співпраці", які були опрацьовані і підписані в часі побуту президента Ніксона в Москві і які мали стати основою такого „тривалого миру" на базі поділу сфер впливів між Вашинґтоном і Москвою, себе не виправдали. Ці „загальні принципи", якими започатковано „політичне відпруження" у світі, були подумані як спроба формально закріпити політичний статус кво у світі, не оглядаючися на те, що цей статус кво є продуктом несправедливости і насильства, тобто всього того, на чому ніяк не можна будувати надій на справжній і тривалий мир у світі.

Становище СССР щодо арабсько - ізраїльського конфлікту не є подиктоване бажанням совєтського уряду забезпечити мир на Близькому Сході, а імперські інтереси совєтської російської імперії, яка розбудувала догідні для себе „мостові причілки" в окремих арабських країнах, забезпечуючи в цей спосіб свою „присутність" на Середземному морі. В ім'я цих інтересів совєтський уряд преспокійно „призабув" про „загальні принципи" мирного співіснування і про домовлення з ЗСА того роду конфлікти лагодити на базі спільних консультацій та спільної акції на загроженому терені.

Політиці відпруження і співіснування самі її автори нанесли своєю поставою до подій на Близькому Сході важкого удару. Буде добре, якщо відновлений конфлікт буде можна льокалізувати і не допустити до того, щоб він перетворився у початок третьої світової війни.

Минаються добрі звичаї

У нас, в нашій українській громаді в Америці і Канаді, багато говориться про зберігання добрих традицій, розвиток нашої спадщини. За це нас часто при різних нагодах подивляють і до цього заохочують наші співгромадяни, включно з видатними членами Урядів та різних ділянок суспільного життя. Але ми часто не здаємо собі справи, як ми самі не тільки легковажимо, але й занедбуємо деякі з дуже добрих і корисних наших традицій, які довгий час були одною із основ нашого розвитку.

Згадаємо тільки про одну з тих добрих традицій, що їх тепер забувається: пожертви на добрі цілі з нагоди всіляких родинних і товариських імпрез. Чи не єдиною нагодою, при якій цю традицію ще до деякої міри пам'ятається, це сумна нагода: поминки по небіщикові. При інших, радісніших нагодах, це вже забувається. Наші редакції часто одержують довжелезні дописи про славні ювілеї подружнього життя, про весілля, градуаційні церемонії тощо, в них описується в подробицях кількість гостей, зворушливі промови, не забувається і про те, що „столи вгиналися від смачних страв", ще й долучується кілька фотознімок та в супровідному листі до редакції пишеться, щоб усе це негайно надрукувати, але намарно шукати в дописі згадки, що з такої то нагоди зібрано таку і таку суму грошей на церковні, харитативні, виховні чи інші добрі громадські цілі. А бували часи, коли одним з перших ритуалів на кожній з таких імпрез була власне збірка на добрі цілі. Вистачить переглянути давні річники наших газет.

Між багатьма нашими добрими традиціями давній звичай складати пожертви на добрі цілі з нагоди родинних і товариських імпрез та зустрічей належить до найкращих і найблагородніших. Сьогодні, при загальному добробуті та заможності, цей звичай міг би справді процвітати на славу тих, що жертвують, та на користь і добро громади. Шануймо наші добрі звичаї!

Ярослав Курдидик

„СВЯТА", ЧИ АТОМОВА ВІЙНА?..

Передбачування Ізраїля, що теперішня, вже четверта за чергою війна з арабами закінчиться знову скорою і майже тріюмфальною перемогою, на цей раз не здійснилася. Щоправда, багато західніх військових знавців і коментаторів приходять до висновку, що Ізраїль таки переможе, але цим разом це буде дуже затяжний і жорстокий конфлікт із велетенськими для нього втратами.

У зв'язку із затягуванням близькосхіднього конфлікту в американських політичних кругах ставлять собі чи не найважливіше під сучасний мент питання: чи хоче СССР довести цю війну до будь-якої конкретнішої злагоди і перемир'я, чи може рішиться на це, щоб дві великі сили, які стоять за закулісами цього зудару, вийшли на відкриту арену і зміряли свої сили? Найбільшою турботою ЗСА під сучасний мент це посилена достава воєнного устаткування Москвою для Сирії та Єгипту, а в першу чергу для Сирії, яка понесла найбільші втрати в теперішній, як її називають араби „святій арабській війні". Американській розвідці точно відомі всі ці достави і це було головною причиною, що ЗСА розпочали зі свого боку постачати Ізраїль, щоб вирівняти його втрати, які дійсно є чималі. Західні коментатори твердять, що Ізраїль втратив у дотеперішніх воєнних діях майже одну третину своїх панцерних одиниць, не згадуючи про людські втрати. Для Ізраїлю це не являється ніякою потіхою, що Сирія, Єгипет і всі ті арабські держави, які перекинули на сирійський чи синайський фронти підкріплення, втратили багато більше...

Коли взяти до уваги цифрове відношення обидвох воюючих сторін, відносно кількости гармат, танків, літаків і вояків, то теоретично розцінюючи, арабський світ може перемогти дуже легко невелику державу Ізраїль, якій допомагають тільки єдині ЗСА. Для підтвердження своїм міркувань західні знавці наводять для орієнтації ось такі цифри: разом взяті бойові сили тільки Єгипту та Сирії такі: 380,000 вояків, 1178 літаків різного бойового призначення, 3300 танків, 61 морських бойових одиниць, 12 батерій важких протилетунських ракет і невідому кількість менших мобільних, яким досі вдалося збити коло сотні ізраїльських літаків. Коли б всі арабські держави об'єднали свої збройні сили, то вони могли б виставити проти Ізраїля майже мільйонову армію.

Ізраїль має при найбільбільшому переведенні мобілізації: 275 000 суходільних вояків, 2000 танків, 467 літаків різного бойового призначення і 19 морських одиниць малого, скорохідного тоннажу.

Але, коли брати до уваги т. зв. „стратегічну якість та продуктивність" обидвох воюючих сторін, то без перебільшення треба сказати, що араби у порівнянні з 1967 р. зробили велетенський поступ, але за розцінкою військових знавців, їм ще далі недостає бойового хисту у проводі, винахідливості у маневруванні та гнучкости в заімпровізованих бойових діях. У багатьох випадках бойове вивінування, яке СССР доставляли арабам, належить до наймодернішого, а в порівнянні з ізраїльським, майже йому дорівнює.

Араби мають, наприклад, ще й той позитив, що вони майже цілком зосереджують свою увагу довкола близькосхіднього конфлікту, доказом чого є факт, що навіть Йорданія, якої король Гусейн довший час не міг рішитися, яке становище зайняти йому в цьому зударі, все ж таки перекинув частину своїх панцирних з'єднань на сирійський фронт. Над синайським фронтом появилися перший раз бойові літаки „Міраж", які мали тільки Лівія та Альжир і досі невідомо, котра з цих держав туди їх перекинула? Не від речі буде зазначити, що у бойовому відношенні „Міражі" мають найвищу оцінку. На с и р і йському фронті приймають участь окремі частини і літаки, які туди перекинув Ірак, легка панцерна бригада, що її перекинув ще перед зударом король Марокко. Також туди перекинули, хоч може більше для символічної солідарности зі „святою війною" невеликі відділи — Кувайт, Ємен і Савдійська Арабія.

У порівнянні з арабами, пише знавець Б л и зького Сходу генерал С. Р. Маршал, Ізраїль має досі перевагу над своїм великим противником у дуже добре скоординованій контролі всіх своїх бойових дій з летунською перевагою. Цікавий теж факт, що західньоевропейські коментатори майже сходяться в поглядах зі своїми американськими товаришами, як Дж. Ґріне, М. Меттю, С. В. Борум, — щодо положення на Близькому Сході. Деякі з них твердять, що Ізраїль знайшовся у приблизно в такому самому положенні, як ЗСА напередодні нападу на Перл Гарбор, тобто, що вони бачили розбудову японської мілітарної машини, але ніяк не вірили в те, що Японія поважиться напасти на ЗСА. Початковий бій за Ґолянські висоти, що його Ізраїль виграв був для нього, кажуть згадані коментатори, найважливішим і може вирішним фактором, бо звідтіль сирійці могли заатакувати стратегічно важливі ізраїльські терени. У війні 1967 р. цю загрозу з боку Сирії було зліквідовано впродовж двох днів. Тепер, як кажуть обсерватори, евентуальна ліквідація може затягнутися на багато-багато довше, а порівнюючи зв'язані з нею втрати до попередніх втрат, вона готова бути неспівмірно коштовнішою у зброї та людській силі.

Відносно є г и п етського фронту на Синаї, то військові фахівці є такої думки, що Єгипет може у найгіршому випадку відступити на свої попередні позиції по цьому боці Суезького каналу, або пробувати просуватися у Синайську пустиню, очевидно, коштом великих втрат з уваги на розтягнення фронтової лінії, на якій немає ніякої природної маскувальної змоги. Єгипетське командування мусить також взяти до уваги, що Ізраїль може поставити єгиптянам належний опір на Мітля висоті, на північний схід від Суезу, використосуючи Гіфгафа шлях, що веде просто до каналу і другий шлях здовж Середземноморського побережжя.

Як видно тепер із розпочатої єгипетської офензиви, єгипетське к о м андування вирішило найперше належно закріпити запілля, а щойно перекинувши туди належні боєприпаси, розпочати наступ. Перші пробойові танкові колони, які розрідилися на цьому широкому фронті, можуть статися теж дуже легкою добичею для ізраїльського летунства, яке у західньому світі має одну з найвищих оцінок. Ввесь цей загальниковий огляд думок різних експертів, не враховує, однак, однієї дуже важливої справи, якої досі ніхто ніде не прозрадив. Справа в тому, що як кажуть західні знавці, Ізраїль має у запасі кільтонового засягу атомові бомби. Вони твердять, що Ізраїль готовий їх вжити, але тільки тоді, коли б знайшовся у безвиглядній стратегічно ситуації.

ВІД ШОВІНІЗМУ ДО РАСИЗМУ

Париж. — Слово шовінізм виводиться від Шовена, того підстаршини наполеонівської гвардії, що вславився своєю відданістю Наполеонові, але й тим, що не визнавав нікого й нічого поза Імператором французів. Його відданість торкалась так само Імператора, як і французів.

Кожен нарід, що стає нацією, має в собі щось ірраціонального, що його в'яже, що його членам не дає денаціоналізуватись, що є рушієм того, що звемо національним генієм. Те „щось" виявляється у різних народів по-різному і в різні періоди. Може це бути почуття месіянізму білої раси, як у англійців, коли вони завойовували Індію чи колонізували Америку, висловлене немодним сьогодні Джеком Лондоном. Може це бути еспанське завзяття в ширенні віри Христової, в ім'я якого вони знищили інків Південної Америки. Може це бути любов рідної мови й землі, як у чехів чи словаків, завдяки якому вони збереглися в жахливих жорнах німецької потуги.

Французи під цим оглядом — дуже дивні. Вони самі себе звуть народом „нарікайлів", які не лише нарікають на свою державу, але й лають її так, що будь-який англо-саксон тільки за голову береться. Сьогодні вся молодь так лає власну армію, що годі зрозуміти, як ця армія взагалі існує. Але... є інші моменти, що в'яжуть французів у націю, з якою всі рахуються.

Французи мають несподівані реакції. Вони вславялись Великою Революцією настільки, що самі себе звуть „вбивниками королів". Але ніхто не видобув стільки сили з французької нації як Наполеон, заявивши, що „революція закінчена", і проголосивши себе імператором. Сьогодні він для більшости французів — ніякий герой, про королів вони не хочуть згадувати, республіку лають, але спробуйте це зробити ви. Ризикуєте, що вам видеруть очі, бодай у переносному значенні. Во коли француз погодиться, що у Франції все зле, то змушуватиме вас признати, що нема гарнішого міста від Парижу, нема кращої мови ні літератури від французької, а найголовніше — кращої кухні й кращого вина.

І самого їхнього захоплення власною кухнею вистачає для втримання національної єдности, а на чужині — для оборони перед денаціоналізацією. І кухня може бути виявом шовінізму.

Чужинець у Франції почувається добре. Говориться, що це тому, бо Франція традиційна країна свободи й батьківщина всіх переслідуваних. Воно так і не так. Правдою є, що Франція приймала й приймає різні еміграції. Але це тому, що тих емігрантів завжди було відносно мало. А доки їх мало — нема проблем. Вони поволі приймають французькі звички, починають їсти кожну страву окремо, пити вино, вчаться мови. Ними ніхто не цікавиться, і саме тому вони почуваються добре, а діти їхні асимілюються добровільно, бо зростають в оточенні, приймають французьку культуру, яку приймати легко, бо вона таки вийнятково висока.

Але іміґрант почуватиметься чужинцем до кінця своїх днів, бо вже його акцент зберігає його чужинцем. Його короткий вік не являє ніякого відсотка в історії 2000 літ, наприклад, Парижу. Це зовсім не те, що в Детройті, де ще досі знайдете людей, які збирали гриби на Руж Плент, потім корчували дуби, потім будували заводи Форда, працювали в них і сьогодні доживають віку на емеритурі, маючи право сказати: я збудував славний на ввесь світ Детройт. Інша ситуація у Франції і дає французам право вважати чужинця чужинцем, а тим і „нижчим".

Одна з великих гордостей французів: ми ніколи не були расистами. В колоніях ми не відокремлювались, як ан-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Леся Лисак

ВОЯЦЬКА ПІСНЯ

— Тату, я поїду з тобою на З'їзд, — сказав дев'ятнадцятирічний Ярко. Степанові, який вибирався на Ювілейну зустріч Братства Дивізійників, ця заява звучала радісною несподіванкою. — Дуже радий! — закликав. — Нарешті мій син подікавився вояцькою справою! — Та радість Степана була короткотривала, бо Ярко зразу заперечив: — Зовсім ні, тату. Я хочу скористати з авта. Візьму зі собою товариша Зенка і під час ваших нарад чи парад, ми поїдемо на прогулянку.

Яркові слова облили Степана холодною водою. — Я думав, що в тебе відозвалася наша кров. Твій дід боровся у рядах Українських Січових Стрільців, я був у бою під Бродами і цього року якраз обходимо тридцятьріччя зформування І Дивізії УНА. Я думав...

— Е, тату, скривився Ярко, — це все були давні, „античні" події, і від того часу світ змінився! Ми, молоді, є рішуче проти всяких воєн!

— Є різні війни, сину, — глянув суворо Степан. Є війни загарбницькі, жертвою яких й досі є Україна, і є визвольні змагання, яких твій дід і твій батько були учасниками. До того ж, молоде покоління думало б інакше, якби не користало з усіх благ вільної країни. Якби зазнало переслідувань, що їх знають поневолені. А відносно їзди, прошу, можете поїхати.

Поїхали ще того вечора. Степан провадив авто, хлопці примістилися на задньому сидженні. — Ми трохи поспимо, — сказав Ярко, а як ти, тату, втомишся, збуди нас. Ми тоді попровадимо авто.

Степан мовчав. Йому було досадно. Невже ж це все, що він розказував синові про визвольні змагання, не мало ніякого значення? Та ж це були речеві розповіді, це була історія сучасної доби. Невже ж мусить існувати горезвісна „прірва між генераціями"? Невже ж неможливо тепер передавати ідей з покоління в покоління? І, щоб розвіяти прикрі думки, Степан почав тихо співати:

„Машерують добровольці,
як колись ішли стрільці,
Сяють їх шоломи в сонці,
грає усміх на лиці,
Хто живий, хто живий,
в ряд ставай,
в ряд ставай,
Захищати, боронити
рідний край"..

— Це дуже гарна пісня, — почувся голос Ярка. — Я її досі не чув. — Ми співали цю пісню при війську, — пояснив Степан. — Український вояк і пісня завжди були нерозлучними товаришами. Та ти краще спи, я вже не буду співати.

— Ні, співай, тату. Ця ваша пісня якось підбадьорює. Я хочу її навчитися. Не спи, Зенку, — звернувся до товариша, — будемо підтягати за татом.

Якийсь час у нічній тиші звучали три голоси — сильний і сміливий Степанів і ще невпевнені хлоп'ячі. Відтак Ярко спитав: Тату, а чому ти властиво зголосився добровольцем до війська? Наскільки мені відомо, ви тоді не мали великих вигдядів на перемогу. Яка тобі з цього прийшла користь?

— Ідея і користь — це дві різні справи — відповів рішуче Степан. — У нас була ідея. А я пішов до війська, бо це був мій обов'язок. І я цього ніколи не жалів.

На другий день коло полудня Степан побачив, що син не взяв авта і перебуває з товаришем між учасниками З'їзду. — Чому ж ви не поїхали на прогулянку, як плянували? — спитав.

— Одне, що ми заспали, — всміхнувся син, а друге, тут не так нудно, як я думав. Я почув кілька цікавих розповідей з часів „старої война". Один учасник бою під Бродами згадував про бій. Там згинув його найкращий друг. Вмираючи, він сказав: „Ось на мені чужий мундир, але підо мною українська земля, а наді мною українське небо. Я віддаю життя за них". А потім я чув розповідь одного українського священика, який допомагав полоненим у Ріміні. Коли по великих труднощах йому пощастило зайти за таборові дроти, перше, що він побачив, був може шістнадцятирічний, страшно вихудлий хлопець, що стояв босий недалеко дротів. На питання, де його черевики, хлопець відповів, що проміняв за кусок хліба, бо був дуже голодний. Тату, та ж цей хлопець був ще майже дитиною, а вже був військовиком! Мені жалко цього хлопчини!

— Ці неповнолітні вояки були першими, які завдяки священикам дістали тоді деякі полегші, — пояснив Степан. — Відтак для них заснували в таборі школи, в яких вони здобули освіту. У жорстоких часах, сину, навіть діти беруть за зброю, щоб скинути ярмо наїздника!

Наступного дня б у л а неділя. У комбатантських шапках, з прапорами, зібралося Дивізійне Братство на збірку, щоб по-вояцьки піти на Службу Божу. Прозвучали слова команди, колишні вояки виструнчилися у лавах. Співаючи, помаршували до церкви. У сонячній прозолоті дзвеніла пісня:

„Хто живий, хто живий,
в ряд ставай,
в ряд ставай,
захищати, боронити
рідний край"...

Маршуючи, Степан не бачив, що син з товаришем іде за ними. Иде, заслуханий у вояцьку пісню, задивлений у рівні ряди, захоплений твердим ритмом вояцької ходи. Щойно згодом Ярко підійшов до нього: „Тату, це мені сподобалося, — сказав. — Що саме? — зацікавився Степан.

— Як ви, співаючи, маршували. У вас, „старої война", є щось притягаюче. Я не знаю, що це таке, але воно бере.

Обличчя Степана роз'яснилось усмішкою: — Це приємно почути, сину. Може тепер краще зрозумієш, чому ми пішли до війська.

Вони ішли дорогою розсвітленою і розігрітою соняшним багатством. Кроки сина зливалися з кроками батька, наче б вони йшли в такт вояцької пісні.

Едвард Козак

СВОЯ СВОЇХ НЕ ПОЗНАША

(1)

Негарно писати спростування на посмертну статтю. Це так, якби на поминках хтось устав і спростував свого передбесідника...

Але що робити, коли хтось у посмертній публікації забудеться і замість писати про небіжчика, понаписує довжезно сам про себе, зачіпаючи по-дорозі людей і події, та насвітлюючи їх дуже тенденційно, неправдиво, а навіть образливо.

Це я про Анатоля Курдидика і його „Нема Малого Ромця" — посмертного спомину, присвяченого пам'яті Романа Пашківського, який друкувався у підвалах трьох чисел „Америки" (154, 155 і 156).

Перейти мовчки попри те, що там написано, тяжко, тимбільше, що Курдидик порушує справи тісно пов'язані з моєю особою. Це справи сатиричних ж у р н а л і в у Львові за Польщі, подій і ферментів, які тут і там з різних причин виникали, справи, які сьогодні належать уже до історії, і їх перекручувати чи натягати на своє „копито" — не вільно. Ще, Богу дякувати, не всі причасні до тих подій і справ люди повмирали, як теж заховалися ще старі річники тодішніх сатиричних журналів, які засвідчать що інше.

Найперше про „Ма л о г о Ромця".

Просто неймовірне, що я, будучи ще живий, мушу і то не перший раз воювати в обороні мого авторства.

Чи не бувало, що на якійсь імпрезі виходить відомий актор і виголошує монолог з „Комаря" чи „Лиса", як власну видумку, обов'язково з поправками „на ліпше", не заікуючись, хоч просто перед ним на залі сидите ви, автор.

Поволі привикаємо вже до різного рода непошанування авторства не тільки акторами, але й співаками, бо чи не буває, що в радіо заповідають „народню пісню", а дійсний автор — живий між нами.

Чи не буває, що беруть чиюсь заставку чи ілюстрацію, обрізують вдолині враз із підписом і містять у своїй газеті. Чому обрізали підпис? Бо автор чимось редакторам невигідний, або стоїть не по їхньому боці бойового плота. Це не якийсь окремий випадок, це повторяється рік річно, головно в час різдвяного чи іншого святкового сезону.

Тяжко воювати з того роду різними випадками нарушення авторства, бо коли це буде дитячий журнал, то вам закинуть, що дієте на шкоду української дитини, а коли політичний часопис, то, як у нас кажуть, „ліпше не зачинати"...

Чи те все не є певного роду моральним обезголовленням авторів – мистців, ілюстраторів, письменників чи музик?

Щодо Курдидика, то він не тільки журналіст, але й письменник, тож на власній шкірі повинен би випробувати вагу і вартість власного авторства.

Пише Курдидик, що коли появився „Зиз", то Роман Пашківський, за його словами, „. . . не міг стояти осторонь із своїм гумором, вродженим елеґантним дотепом й бистрим пером обсерватора-сатирика. Це мабуть його його винаходу була постать „Малого Ромця", — своєрідного українського „Камікса", який мав оригінальний, архипримітивний підхід малого школяря до жжитьових явищ та водночас мистецько-філософську глибину справжнього українського так званого „кривого дзеркала".

Не розумію, як можна в подібних випадках не пам'ятати жонґлювати словом мабуть. Значить — мабуть він, і мабуть не він. Як не він, то хтось інший. Коли ж Курдидик висуває сумнів, що мабуть Пашківський, то чому в дальшому переходить на самопевний тон і пише:

„Хто переглядатиме річники неповторного „Зиза", що його від 1924 року редаґував Лев Лепкий (теж уже покійний) та від 1926 року оформлював своїми карикатурами Едвард Козак – ЕКО, той знайде в його числах не тільки постійну руб р и к у „Малого Ромця", але й чимало карикатур Романа Пашківського з підписом „Малий Ромцьо"...

Якби Курдидик знав, що таки мабуть не Пашківський був автором „Малого Ромця" в „Зизі", то напевно не висловлював би отих суперлятивів і не брав їх на велику трубу, бо ану ж не Пашківський був автором „Малого Ромця"...

Але найперше подивімся до тих річників „Зиза", як радить нам Курдидик. Якщо ти, Дорогий читачу, належиш до тих щасливців, що мають річники „Зиза", то дурно не фатиґуйся, бо такої постійної рубрики, як пише Курдидик, там нема, ані „чимало карикатур" Романа Пашківського там не найдеш. Перші рисунки „Ма л о г о Ромця" появилися десь аж у 1931 році і автором їх був — я! І ніхто мені в цьому ані не допомагав, ані не винаходив.

Ці „рисунки Малого Ромця" появлялися потім нереґулярно доки я був у „Зизі", а відтак у „Комарі", а врешті в „Лисі Микиті" в Німеччині, а тепер Детройті.

Дуже непотрібно Курдидик обвантажує покійного Романа Пашківського різними недійсними функціями і участю в наших сатиричних журналах 20-тих років, а зокрема „Зизі". За моєї пам'яті, як я був у „Зизі" ілюстратором, а відтак від року 1927-го до 1939 редактором „Зиза", Роман Пашківський в журналі не співпрацював, ані то писанням, ані рисуванням, ані дораджуванням. Між мною і Покійним існувала тоді чисто „кав'ярняна" знайомість. Ближча співпраця заіснувала між нами щойно в 1935 році і то в „Комарі", але Курдидик про те чомусь не . . . згадує.

Декого може змилити, що в один час Роман Пашківський підписував „Зиза" як „Відповідальний Редактор", але хто пам'ятає часи, про які мова, той напевно пригадає собі, що такий „Відповідальний Редактор" мусів фіґурувати за вимогами польського пресового закону. Була це функція чисто формальна і чисто фікційна, з редаґуванням журналу нічого спільного не мала.

Далі А. Курдидик гірко дорікає мені, що я, як він пише: „В 1932 р. Еко, діставши кращі фінансові умовини, покинув „Зиза" коло якого врештою виріс як мистець карикатурист. Червона Калина, що видавала „Зиза" станула перед перспективою ліквідувати його"...

По драматичному тону, яким Курдидик це і потім цілий час пише, хтось незорієнтований міг би подумати, що я, покинувши „Зиза", вчинив якусь зраду і перейшов кудись у ворожий, щонайменше ідеологічно протилежний бік.

Тим часом Іван Тиктор, який, маючи мою згоду, почав видавати новий сатиричний журнал „Комар", стояв з цілим своїм пресовим концерном на таких саміських національних позиціях, що й „Червона Калина", або „Молода Громада", яку між іншим тут, як і в інших місцях своєї статті, Курдидик непотрібно вплутує.

В дійсності — як ця справа виглядала зблизька?

Коли я прийшов до „Зиза" 1926 року, журнал уже майже пів року не виходив, бо не було кому ані ілюструвати, ані писати. Зрушивши „Зиза" з місця, треба було не тільки оформлювати його ілюстраційно, але теж підшукати, а то й самому творити тексти. В кожному числі, крім моїх карикатур, було чимало літературного матеріялу, як фейлетони, вірші і т. п., які я підписував різними псевдонімами та ініціялами, щоб було враження, що нас у „Зизі" багато. Гонорарів за писаний матеріял взагалі не було звідки платити, за карикатури час до часу щось „капнуло", що навіть на тодішні, бідні часи тяжко було назвати гонораром. „Зиз" друкувався тоді накладом 600 примірників, пізніше досяг накладу приблизно 1 000 пр. Курдидикове витикання мені, що я виріс коло „Зиза", треба би дуже уважно розглянути, наскільки „виріс" я, а на скільки „ріс" журнал при моєму вкладі в журнал.

(Закінчення буде).

Успіх молодого науковця

Дня 24-го вересня ц. р. підприємство Тексаської Інструментальної Корпорації в Даласі, Тексас, прийняло у свій технічний склад здібного українського науковця д-ра Степана Данилюка. Професор д-р. І. Брадлей з Корнел університету, зокрема, поручив його на це місце, кермуючись працею д-ра Степана Данилюка в ділянці фотографічних солей.

Д-р Степан Данилюк

Протягом чотирьох з половиною років д-р Степан Данилюк працював над докторатом на Корнел університеті, водночас працюючи на позиції асистента навчання і дослідів. В роках 1967-1969 він студіював електричну інженерію на університеті в Делевар, на двох стипендіях, осягнувши ступінь бакалавра. На цьому ж університеті він отримав високі університетські відзначення.

Народився він 25-го грудня 1945 р. в Західній Німеччині. Із батьками, Петром і Анною з Ковальчуків — Да- в 1950-му році. С Ню Йорку, в 1950-му році. В Ню Йорку він у 1959 р. покінчив українську католицьку школу св. Юра, відтак вчився у середній школі Кардинала Гейса у Бронксі і на Бронкс Комюніті коледжі студіював інженерію. Перед відходом на Делевар університет студіював у Нюйоркському міському коледжі.

У 1964 р. у церкві св. Юра, д-р Степан Данилюк одружився із Доротеєю Анною Рамстіч. Його дружина, хоча не-українського походження, гордиться добрим знанням українських вишивок і куховарства. „Це завдячую моїй свекрусі Анні Данилюк. Вона талановита, добра і віддана українська мати", — твердить щаслива дружина д-ра Степана.

Коли від'їздив д-р Данилюк, щоб займити своє нове становище, сказав своїй матері, трьом братам Дмитрові, Іванові, Николаєві і найстаршій сестрі Марії: „Я справді гордий на українську спадщину. У Далас я сподіваюся зустрінутись з українцями і жити з ними у щирій дружбі".

Н. Н.

Українське народне мистецтво у Реддінському Музеї

„Україна — Київське Царство" — під таким кличем урочисто була відкрита виставка українського народного мистецтва 16 вересня у Публічному Музею міста Реддінгу, Пенсильванія, і того дня оглянуло її понад 1000 осіб. Ще перед офіційним відкриттям директор музею Степан Шварц запросив місцеву українську громаду на приватний показ експонатів. Близько 250 осіб загостили до музею, де директор їх привітав та висловив своє вдоволення і вдячність українській громаді за допомогу у підготові виставки. Від імени українського громадянства д-р Ігор Кунаш подякував директорові Шварцові за уможливлення влаштувати виставку українського народного мистецтва в такому високоякісному музею, який зберігає у своїх стінах скарби світової культури. В музеї українська виставка фахово розложена в скляних шафах, а в галерії — велика мапа України з написом „Україна — Київське Царство". В першій шафі був представлений комплект чоловічого та жіночого полтавського строю, а в другій — ляльки, одягнені у гуцульських строях з колекції п. Сорожанюк. В останніх двох шафах можна було побачити зразки народної кераміки, вишивки, різьби, а також народні музичні інструменти.

Під час відкриття та упродовж перших годин виставки, громади місцевостей Реддінгу та Феніксвілю приготовили мистецьку програму для публіки. В програмі брали участь молоді танцюристи Реддінгу під керівництвом Мірі Марис. Рівнож виступила сумівська мандолінова оркестра з Феніксвілю під проводом О. Нагаєвської. Дівочий хор „Жайворонки" відспівав кілька пісень під диригентурою Зені Кунаш, яка рівнож виконала сопранові сольоспіви при супроводі мандолінової оркестри. На закінчення О. Нагаєвська та Х. Геремеш познайомили публіку з грою на бандурі.

Успіх виставки був безсумніву великий. За таку піонерську працю треба висловити признання Відділові УККА у Реддінгу на чолі з головою Саварином Кіликом. Зокрема треба відзначити пань Полет Сех, Анну Кицилюк та Міру Марис, які своїм трудом та посвятою причинилися до виїмкового успіху виставки, яка триватиме до 21 жовтня.

Д-р Ігор Кунаш

ОПИТУВАННЯ ГАЛЛУПА В СПРАВІ АРАБСЬКО-ІЗРАЇЛЬСЬКОЇ ВІЙНИ

Опитування переведене Інститутом Галлупа виявило, що в теперішній війні 47 відсотків американців підтримує Ізраїль, 6 відсотків підтримує арабів, 22 відсотки не підтримує ні ту ні другу сторону, а 25 відсотків не має жадної опінії щодо цього конфлікту на Близькому Сході.

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Маркіяна Стеткевича

кол. начальника пошти в Підгайцях,
складаємо
на Видавничий Фонд Збірника Підгаєцької Землі:

Відділ УНС ім. С. Коновальця	$15.00	Омелян Макогін	5.00
Зенона Комарянська	10.00	Дмитро Лагошняк	5.00
Стефа і Роман Цегельські	10.00	Катерина Криськів	5.00
Іван Палка	5.00	Василь Скора	5.00
Д-р Максим Задойний	5.00	Володимир Баран	5.00
Мгр. Василь Ліщинецький	5.00	Григорій Головка	5.00
		Михайло Міськевич	5.00
		Юліян Манастирський	5.00

Разом: $90.00

Датки зложено через Комітет Підгаєчан у Клівленді, на руки голови п. Івана Палки.

Горем прибитій Родині, складаємо глибоке співчуття.

Патронат НТШ Сарсель у Торонті

подає до відома, що на фонд Енциклопедії Українознавства, яку видає НТШ-Сарсель, наспіли датки:

Замість квітів бл. п. З. ЗЕЛЕНОМУ:

по $100.00: Головна Управа Б-ва І. Дивізії УНР	$100.00
$50.00: Д-р Ю. Руденський, Ню Йорк, Б. і Л. Турченюки, Філядельфія	100.00
$30.00: М. Котикова з Родиною, Балтімор	30.00
$25.00: Д-р Б. і Т. Кульчи, ЗСА, Д-р В. Ястремський, Чикаго, Інж. М. і М. Гаврилюки, Д-р О. і А. Гаврилюки, Голод Марія і Харитя, Д-р П. Демус, Д-р Р. Филипович, О. і М. Малинівські, ЗСА, А. Яріш, ЗСА, Н. і І. Олексин, ЗСА, В. і З. Мороз, Гамільтон, М. і П. Яріш, ЗСА	300.00
$20.00: В. Борис, М. Клячко, Ню Йорк, Г. Коренець, ЗСА, М. Когут, ЗСА, М. Чуховський, Віндзор	100.00
$15.00: С. і С. Романець, М. Семчишин, Чикаго	30.00
$10.00: Б. і Л. Гули, Б. Стефанович, ЗСА, Н. Литвиненко, ЗСА, Е. і О. Курдидик, С. Гела, Л. і М. Перфецькі, О. Крижанівська, Бруклин, Мгр. С. Галайда, Н. Сайкевич-Базарко, С. Худик-Бартко, Н. Потирига-Козановська, В. і Х. Волобаші, Маруся Тарнавська, Н. і М. Головаті, Я. і А. Федашки, Анна Зелена, Віндзор, Ігор Зелений, Віндзор, Лев Зелений, Віндзор, І. Манастирський, о. Т. О. Форостій, Кліфорд, Ю. Храпевич, А. Полинська, ЗСА, Мгр. В. Михайлів, Честер, П. Баср з Родиною	240.00
$5.00: О. Федейко, А. Іваськів, В. Борсук, К. Мазуренко	20.00
Всього:	$920.00

ТРЕТЯ ЛИСТА

ЩЕДРІВКА: Щедрували пп.: Г. Вутель, О. Зелена, В. Малашчук і О. Нагнит.	
по $25.00: Р. і І. Вжесневські	$ 25.00
$20.00: Я. Ботюк, В. Кузь, М. Яцишин	60.00
$10.00: Е. Борис, М. А. Слободян, М. О. Зелені, М. Ружицький, І. Велигорський, А. Козак, Е. М. Ващук, В. Луців, О. Мицик, П. Яцик, Л. Малецька, З. Гарапа	120.00
$5.00: Н. Косевич і М. Отгра	10.00
$4.00: П. Пенцак	4.00
	$219.00

Замість квітів бл. п. Е. КОЧИШЕВІ, скульпторові в Югославії, зібрано на поминках у п. В. Марка	$ 50.00
Замість квітів бл. п. АННІ ІВАХ	
Лідія Мурапак з Родиною та Ілля Онишкевич з Родиною	$ 50.00
Роман і Ліда Самотулки	15.00
Г. М. Біч	10.00
	$75.00
Датки: Т. Руденський, Ст. Кетеринс	$ 25.00
Кредитівка св. Миколая, Торонто	250.00
У Венесуелі зібрав інж. Ф. Якимець:	
Ф. М. Якимець	150.00
Українська Громада, Вал.	115.00
В. А. Тихенко	100.00
В. Васюк	5.00
Б. Васюк	5.00
	$875.00

Замість квітів бл. п. О. ПАЛІЄНКО:

По $50.00: Палієнко Василь і Ганнуся з д. Артимюк, Палієнко Павло і Леся з д. Салка — сини, Тимошенко Володимир і Ліда	$150.00
$25.00: Болюбаш Володимир і Христина	25.00
$20.00: Харак Андрій і Софія	20.00
$10.00: Д-р Малецький М., Турчиневич Д., Липовецький М., Білик Р. і Л., Білик Л. і Л., Повх А. і М., Скоруцький В. і М., Бибик В. і Б., Стольська М., Битинська Н., Колісник Р. і Г., Коморовський А. і І., Винницький О. і Н., Грабовський М. і М., Савченко М., Крат М. — ген., Шкурутій З. і А., Михальчук Н. з Родиною, інж. Охрим О. і О., Жаровський Б. і А., Янішевська Г., Плітас З., Хабурський М. і І.	230.00
$5.00: ВолосевичМ., Павленко Р., Салка І. і М., Пендзей А., Негрич М., Грибінська С., Козій Н., Ясінський П. і О., Заяць Е., Хорина І., Бубела П. і Т., Семчишин М., Пукса Б. і Л.	65.00
$4.00: Черняк П.	4.00
$2.00: Одрач Р.	2.00
Всього:	$496.00

Замість квітів бл. п. МИКОЛІ ПРИШЛЕСЮ
Ню Йорк

Д-р А. і І. Базилевичі	$ 20.00
Інж. М. Селешко — даток	100.00

Управа Патронату НТШ-Сарсель складає всім Жертводавцям щиру подяку. Дальші датки просимо слати на Адресу: PLY Co-Op., Ltd., c/o Patronat NTSH-Sarsel, 768 Queen St. W., Toronto 3, Ont., Canada.

ПОДЯКА

Цією дорогою складаю щиро-сердечну подяку Всім, що привітали мене у 40-ліття мого священства, яке Українська Громада в Клівленді святочно відзначила в дні 23-го вересня 1973 року.

Дякую Їх Блаженству Верховному Архиєпископові і Патріярхові УГКЦеркви Кир Йосифові за Архиєрейське благословлення і привіт, дякую Високопреосвященному Архиєпископові і Митрополитові Кир Амвросієві, Преосвященному Кир Василієві за писемні привіти і гарні побажання, дякую всім Високопреподобним і Всечесним Отцям, які особисто і писемно мене поздоровили в цю велику для мене річницю, дякую за згадку у своїх молитвах. Дякую Преподобним Сестрам за щирий привіт, яким мене вітали разом з дітворою парафіяльної школи.

Дякую великій Українській Громаді Клівленду на чолі з д-ром Богданом Футеєм, і всім Членам Комітету за уладження Ювілейних святкувань 40-ліття мого священства, дякую за так численну участь в тих святкуваннях, всім Громадянам і всім Тим, які мене привітали телефонами і листами. Дякую Всім, що виступили в мистецькій програмі в часі Бенкету.

Нехай Всевишній Господь обдарить Всіх своїми Ласками і Опікою.

о. шамб. ДМИТРО ГРЕСЬКО

Клівленд, Огайо.

Володимир Юрковський — меценат ФКУ

В. Юрковський і М. Сурмач перед книгарнею „Сурма" в неділю 7-го жовтня 1973 р.

Ніщо так не задивувало українців як 100 000 дол. пожертва Володимира Юрковського на стипендії для українських студій у Гарварді. І він справді переверишив усіх в Америці. Щоб задоволити цікавість тих здивованих, звідки мій друг Юрковський набрав стільки грошей (він ще деклярував 50 000 на Український Музей у Бавнд Бруку) то я розкажу, що знаю про нього бо з ним я товаришував від 1922 року.

Юрковський приїхав 20-літнім хлопцем до Америки в 1907 році, а що покінчив торговельну школу в Галичині, зараз тут взявся до бизнесу. В Йонкерсі заложив собі крамницю,щось подібне на теперішні аптеки: „шварц, мидло і повидло". Там довго не „попасав", бо Дядько Сем покликав його на „войну"... виграти її з німцями. При війську був лиш 6 місяців, на щастя „войну" виграли... без нього. І так Юрковського пустили додому у військовім убранні. Зараз він поїхав до рідного краю, там полякам досить напсував нервів, бо всюди ходив в убранні, американського жовніра і з ними перемовлявся.

Року 1922 повернувся до Ню Йорку і тут зараз взявся знов до бизнесу. Винайняв собі малий льокаль в старім біблійнім домі при 8-ій вулиці, де тепер є новий Купер Юнійон. Звідтам він поштою продавав різні календарі і також декілька сам видав. Один був дуже красний з портретом панни Катерини Шутак, тепер Кедровської. Той календар можна ще купити, хто хотів би бачити плід Юрковського і його на нім підпис. Ціна 1 дол. в „Сурмі".

Небавом прийшла біда, бо біблійний дім мусіли повалити, а поставити там Купер Юнійон. Тоді Юрковський мусів свій бизнес „звинути". І так він увесь свій бизнес забрав із собою: в голові пляни, в кишенях — біжутерія. Скоро виробив собі довір'я між своїми і чужими. Всі від нього купували перстені, кульчики, пера іт. п. У вільний час пересиджував в акційних бюрах і вивчував компанії, їх управителів і їх вироби. Як щось подобалось, купував або продавав.

Крім того, він інтересувався українською національною роботою. Допоміг заложити Український Демократичний Клюб, там виповнював сотки аплікацій на ситизенські папери, новим українським еміґрантам. Всюди старався, щоб на паперах було написано „юкрейнісн" а не австріяк чи росіянин. Як декотрі урядовці не годились написати „юкрейнісн", тоді Юрковський там ішов особисто і їх завсігди переконував і вигравав. Кажуть, що Юрковський постарався, що всі співаки з хору Кошиця залишились в Америці, хоть вони приїхали лише на час концертів. Юрковський в тій справі мусів їздити кілька разів до Вашинґтону, до самого голови іміґраційного бюра. Не було представлення, віча, концерту, щоби там не було Юрковського.

Трудящий, тихий, скромний. Не п'є, не курить, навіть чогось не вженився.

Але найбільше веселим я його бачив минувшої неділі в „Сурмі". Як я запитав його, чого він такий веселий, він сказав: „Я позбувся найбільшого свого клопоту — сто тисяч. Нехай молодші і мудріші ним журяться!"

М. Сурмач

ЧІЛЕ ЗАБОРОНЯЄ 7 ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ, ЯКІ ПІДТРИМУВАЛИ САЛЬВАДОРА АЛЬЄНДЕ

Військовий уряд Чіле офіційно проголосив 7 лівих політичних партій, які підтримували колишнього президента Сальвадора Альєнде, поза законом. Провідник хунти генерал Авґусто Піночет Уґарте вже раніше був заявив, що всі марксистські партії будуть заборонені, але між 7 партіями, які були тепер проголошені поза законом, є також дві немарксистські партії лівого напрямку. Пояснюючи заборону лівих партій, хунта заявила, що 3 роки марксистської влади президента Сальвадора Альєнде довели країну до моральної, структуральної та економічної кризи.

В Мехіко відбулася виставка ліноритів В. Баляса

В Ґвадалягарі, другому величиною місті Мехіко, була відкрита в міській галереї Galeria Municipal de Arte y Cultura виставка ліноритів Володимира Баляса, спонзорована Мехіканське-Американським Культурним Інститутом, який є під опікою американського консуляту. Виставка, яка тривала три тижні, пройшла з великим моральним і матеріяльним успіхом. З нагоди виставки появилася в чоловому щоденнику "El Informador" дуже прихильна стаття, пера відомого мистецтвознавця Jose Luis Meza Inda, ілюстрована кількома репродукціями виставлених праць, яких було 30. Друга стаття була надрукована в англомовному тижневику "The Colony Reporter", пера Г. Фелікса Крауса. Крім поодиноких закупів в часі виставки, повну колекцію виставлених ліноритів закупила пані Джейн Ротсайден, відома американська соціолог і колекторка кращих американських графіків, яка живе в Голяндейл, Флорида. Ця сама виставка буде повторена незабаром в Галерії Об'єднання Мистців Українців Америки в Ню Йорку, а опісля галерії Університету Лойолі в Лос Анджелесі в днях від 23-го листопада до 18-го грудня 1973.

ВІД ШОВІНІЗМУ ДО РАСИЗМУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

глійці, ми завжди впускали до себе студентів різних рас. Пригадую собі мої дискусії, після моєї першої подорожі до ЗСА, коли я розповідав про расову проблему там. Французи мали тільки обурення і ніякого зрозуміння проблеми. Коли я приводив приклад трактування альжирців у Франції, мені відповідали: Щож ви хочете, це некультурні люди... Розумілося, що вони бачили чорну проблему в ЗСА крізь призму рівноправности чорних студентів у Парижі, яких була якась сотка.

Французи могли признати, що вони шовіністи, але що в них може бути небезпека расизму — про це й слухати не хотіли. А ось раптом тепер вся преса говорить саме про цю небезпеку.

Багато бо чого змінилося. Расової проблеми не було, доки альжірці, тунізійці, чи (в меншій мірі) марокканці приїздили, або їх привозили, як робітників, що жили в замкнених таборах. Почалось тоді, коли французи евакуювали Альжірію і привезли своїх коляборантів з родинами та поселили їх групами. Жінки пішли на базар, діти до школи й тоді почалося. Але з тим собі дали раду відносно легко.

Та саме від закінчення війни в Альжірії (останньої колоніяльної), Франція почала рости. Її продукція зросла неймовірно й постала клясична проблема багатого суспільства: ніхто не хоче виконувати чорної роботи. Іміґрація робітників для чорної роботи почала рости. Почали їхати навіть з Чорної Африки. А при тому Франція не приготувалась до цього. Іміґрація була мало плянована, не приготовано ніякої організації її приміщення.

Вони виконують найважчу й найгірше платну роботу. Коли взяти до уваги, що або відсилають частину заробітку додому, або мусять годувати численну родину, ясно, що їхній рівень життя низький і вони являють масу „брудних чужинців". Живеться їм важко й вони мають оправдану претенсію, що виконують найгіршу роботу, а за це ще їх лають. Постає напруження, яке часом виливається у зудари.

Чужинців сьогодні на праці у Франції майже 4 мільйони, в тому 800 тисяч альжірців. Кілька тижнів тому кондуктор автобусу в Марсії образив альжірця, той убив кондуктора. Випадки такі бувають скрізь. Але тут юрба злінчувала альжірця і на півдні справді почалась расистська гарячка. На півдні саме перебуває маса евакуйованих з Альжірії, які мають ще колоніяльний расизм в серці. Були випадки організованих вбивств альжірських робітників. Альжірія припинила виїзд на працю до Франції, доки умовини не зміняться.

Покищо цей крок Альжірії — лише тактичний хід, щоб звернути увагу французького уряду на проблему прийому й опіки над чужинецькими робітниками, яка, наприклад, у Німеччині розв'язана зовсім інакше. Але справа не в тому. Справа в тому, що Фрація тих робітників потребує і потребуватиме, а не робить досить для влаштування їх. Це проблема людська, але також політична, бо порушує кардинальну справу нашої доби: співжиття багатої третини людства з двома третинами бідними.

Сьогоднішній стан на цьому відтинку викликає небезпечні реакції з боку правих, які домагаються загострення контролі іміґрації чужинців. Небезпечні й реакції лівих, які кинулись вихваляти себе й вербувати між чужинецьким пролетаріятом прихильників „зміни режиму". Словом — почалася на цьому тлі політична спекуляція. Не була б вона небезпечна, коли б не загрожувала розпалюванням расизму, що так сильно у Франції підбудований традиційним шовінізмом.

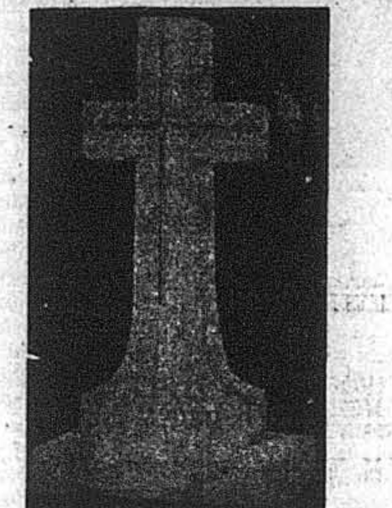
Франція бо — це не лише ліві інтелектуали, але й ота мовчазна маса, яка залишається на позиціях виключности. Нехай її почуття „вищости" обмежується лише до кухні й вина.

Т. Дж.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 21-го ЖОВТНЯ 1973 р.

ПАОСЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42 Відд. о год. 2-ій по пол. в УНДомі при 237 Hope Ave. Проситься про участь. Також проситься чл. зарезервувати неділю 9-го грудня, тоді буде посвячення нового прапору Відділу. — В. Марущак, рек. секр.

ТАРЗАН, Ч. 7012. Тарзан підозріває знахаря

Знахар провадить групу прямо до водопою серед багнища, яке межує зі селом племени Буту...

Тарзане, готуйся прийняти на себе відповідальність за твою диявольську роботу"...

Ти вимагав доказів!.. Ось там, о „володарю джунґлів"... Я не можу на це дивитися! Чи незабаром так виглядатиме й наше смирне село?

Хм... ці тварини...

...Вони всі травоїди. — Якщо б обризкування проти комах було шкідливим і для них, чи їх трупи не були б розкидані по цілій околиці?!... А не тільки коло цього водопою?